

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Ljubljana, Priloga: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 31. julija 1940

Cena posamezni številki din 1'50

Težave malih ljudi

Kadar se odigravajo po svetu veliki dogodki, da se spreminjajo državne meje in da doživljajo narodi novo usodo in težke preizkušnje, se govori v javnosti navadno tudi le o velikih vprašanjih, ki bodo določila bodoče življenje narodov. V tej zaverovanosti v velike dogodke se dostikrat prezrejo skrbi, ki se pojavljajo v vsakdanjem življenju, zlasti pa skrbi malih ljudi. Tudi možje na odgovornih mestih pozabljajo na ta vsakdanja vprašanja, zlasti pa na težave malih ljudi.

A na te težave ne bi smeli nikdar pozabiti, kajti na vse zadnje je le mali človek tisti, od katerega je odvisno, če se bodo posrečili načrti, ki jih kuje ta ali ona vodilna skupina v narodu. V sedanji vojni se je ta resnica posebno močno dokazala. Na vse zadnje zavisi zmaga ali poraz vojske samo od tega, če vojak na fronti vzdrži ves velikanski pritisk sovražnika ali ne. Če odpor vojaka na fronti kljub strahovitim eksplozijam bomb in granat, kljub smrtonosnemu regljanju strojnice ne popusti, potem je zmaga zagotovljena. V nasprotnem primeru je polom nevzdržen.

Enako je tudi v zaledju. Vse težave vojne padejo v zadnji posledici le na malega človeka. Njega zadenejo vse redukcije v hrani, zanj je draginja najbolj občutna, on najbolj trpi od pomanjkanja katerega koli blaga. A tudi krvni davek zadene malega človeka v največji meri.

Treba se samo enkrat zamisliti v položaj rodbine, ki se mora preživeti s par sto dinarji na mesec. Naravnost občudovati je treba te ljudi, da s temi majhnimi zneski vendar še nekako morejo shajati. Če se pri tako minimalnih dohodkih podraži življenje le neznatno, če se podraži moka le za en dinar, so ti ljudje silno udarjeni in za mnoge ni več možnosti, da se zadostno prehranijo.

A kakor že rečeno, na vse zadnje je razvoj tudi največjih dogodkov odvisen od moralne sile, ki je v malem človeku, na katerega padajo v prvi vrsti bremena skrajnega napora naroda in države. Zato je potrebno, da se vodilni ljudje v narodu zanimajo za težave malega človeka in da mu pomagajo v pravem času, še preden ga zadene gospodarski polom. Ne iz kakšnih sentimentalnih razlogov, dasiravno tudi ti niso nečastni, temveč iz pravilne državniške preudarnosti, da se smejo tudi malemu človeku nalagati le bremena, ki jih ta zmore.

Seveda pa se mora ta skrb za malega človeka pokazati tudi v dejanju in ne le na papirju. Kaj pomaga, če ima mali človek pravico do te ali druge podpore, če je pa ne dobi niti takrat, ko jo najbolj nujno potrebuje. Imamo velik uradniški aparat, ki pa ni povsod enakomerno zaposlen in v mnogih uradih je čisto pozabljen izrek, da je čas zlato. Če se torej izda neki predpis, je treba poskrbeti tudi za aparat, ki bo služil temu predpisu, da ne ostane predpis le mrtva črka. Ni treba zaradi tega tudi že nastavljanje novih ljudi, temveč je nameščene, a premalo zaposlene ljudi uporabiti za ta posel. Če pa se že namestijo novi ljudje, naj se ne pozabi na

male ljudi, da se jim z zaposlitvijo pomaga.

Marsikateri predpis bi bil pri nas vse drugače preudarjen in tudi smotrni, če bi očetje teh predpisov mislili vedno tudi na interese malih ljudi. Potem se ne bi dogajalo, da bi se spravljali mali ljudje v nezmogljive težave ter s tem manjšala njih moralna odporna sila, ki mora za velike do-

godke ostati očuvana v vsej njeni veličini.

Perspektiva od zgoraj daje drugačen pogled na dogodke kakor perspektiva od spodaj. Kadar se zamišljajo veliki načrti, gre perspektivi od zgoraj prednost. Kadar pa se morajo ti načrti izvajati, se mora pogledati na te načrte tudi s perspektive od spodaj. Načrt je dober šele takrat, kadar je

dober tudi v podrobnostih. In na to se ne sme nikdar pozabiti, ali pa so razočaranja in težka preseženja neizogibna.

Ozir za potrebe malih ljudi ni le socialna dolžnost, temveč tudi državniška nujnost. Zato pa se naj računa tudi s težavami malih ljudi, ki morajo na vse zadnje nositi glavno breme vseh narodnih naporov in dajatev.

interesirani podjetniki, da morajo biti podatki v vloženih prijavih natančno po predpisih uredbe o kontroli cen ter navodilih urada za kontrolo cen. Podatki v prijavi se morajo nanašati na vsako vrsto blaga posebej, ime tega blaga oziroma vrsto dotičnega blaga pa je treba označiti na način, ki je običajen v trgovskem prometu in z znaki, ki jih ta vrsta blaga ima ali kateri se ji v prometu dajejo. Nikakor ni dovoljeno navesti samo znamko proizvajalca ali prodajalca ali imenovati samo lokalne nazive blaga. Količine blaga se morajo označiti v enotah mere, po kateri se dotično blago meri v prometu. Popolnoma nejasno je označena količina, če se za blago, ki se v prometu meri v kilogramih, navede količina v vrečah ali kosih. Kot primer se navaja: platno se mora označiti v metrih z navedbo širine v centimetrih, sukanec v ducah z navedbo, koliko ima en motek jardov ali metrov, volno, volneno prejo in prediva v kilogramih, neuporabljene vreče se morajo navesti v kosih, surova koža v kilogramih ali fusijah.

Danes je prva konferenca z zastopniki sovjetske trg. delegacije

Nujno se izvršujejo potrebne priprave za izvajanje trgovinske pogodbe s Sovjetsko Rusijo. V sredo 31. julija bo prva konferenca zastopnikov stalne sovjetske trgovinske delegacije v Beogradu z zastopniki naše direkcije za zunanjo trgovino.

Na tej konferenci se bodo obravnavala vsa tehnična vprašanja, ki so v tesni zvezi z izvajanjem trgovinske pogodbe s SSSR. Na tej konferenci se bo definitivno določil seznam kontingentiranih predmetov, tako za naš izvoz v Rusijo ko tudi za naš uvoz iz Rusije.

Prizadevanja za ureditev našega uvoza bombažnega prediva iz Italije

Na konferenci naših in italijanskih industrialcev na Bledu ni bil dosežen glede uvoza bombažnega prediva iz Italije nikak rezultat. Sedaj se z dobro informirane strani poroča, da italijanske uradne ustanove nujno proučujejo to vprašanje, če se ne bi vendar mogla najti neka kompromisna rešitev, ki bi zadovoljila obe strani. Vprašanje uvoza bombažnega prediva je namreč vezano z našim izvozom lesa v Italijo. Če bi prenehal uvoz bombažnega prediva, bi se nujno zmanjšal tudi naš lesni izvoz v Italijo.

Kakor poroča »Jugoslovanski Kurir«, se sedaj z obeh strani predlaga, da bi se od izvoza našega lesa ustanovil poseben fond. Iz dohodka tega fonda bi mogle naše oblasti plačevati razliko v cenah za italijansko predivo. Trdi se, da so Italijani pripravljene obremeniti les z določenim odstotkom, ki bi bil minimalen, ki pa bi bil vendar zadostno velik, da bi omogočil uvoz italijanskega bombažnega prediva v Jugoslavijo.

Pričakuje se zato, da bo vprašanje uvoza italijanskega bombažnega prediva zopet postavljeno na red. Drugo vprašanje pa je, če bodo naši lesni izvozniki zadovoljni s tem, da se obremenijo les še s tem bremenom.

Zaboljšanje našega tujskega prometa Razočaranja, ki jih doživi potnik

Če so letos izostali v naših letoviščih tuji, je vzrok le v zunanjih dogodkih. Moglo pa bi se tudi zgoditi, da bi pri nas v bodoče izostali tuji tudi iz drugih razlogov, ker bi bila n. pr. naša letovišča preslabo urejena. In ta nevarnost je dokaj večja, kakor pa se splošno misli. Treba samo pogledati s kritičnimi očmi, kako se reprezentira Slovenija tujcu, ki je vajen v drugih državah le na srednji konfor.

Ze prvo razočaranje bo doživel tuj turist na naših cestah. Ne mislimo tu govoriti o pomanjkanju avtomobilskih cest, ker je to poglavje za sebe. Toda tudi na cestah, ki so lepo tlakovane in urejene za avtomobilski promet, bo doživel tujec mnoge neprijetnosti. Predvsem zaradi velikanske nediscipliniranosti ljudi, ki se vidi na naših cestah. Ta nediscipliniranost se bo sedaj, ker je avtomobilski promet omejen, verjetno še povečala in ta nediscipliniranost bo več tujcev odvrnila od naše države kakor pa slabe ceste same. Mislimo, da je sedaj pravi čas, da se uvede sistematičen boj proti nediscipliniranosti, ki se vidi prav na vseh cestah. Končno bi tudi zaradi sebe morali odpraviti to nediscipliniranost, ker ogroža varnost prometa na cestah.

Tudi proti zraku in blatu na cestah bi se moglo mnogo več storiti, kakor pa se stori, zlasti v krajih, kjer ne manjka vode. Ali ne bi bilo tudi za lastnike hiš ob prometnih cestah same boljše, če bi vsaj pred svojo hišo poškropili cesto tako, da bi bila brez prahu?

Drugo razočaranje doživi potnik na naših železnicah, zlasti ob nedeljah. Vlaki so tako prenatrpani, da je vožnja v železnici prava muka. Če nato »krajša« čas še kakšna »domača vesela« družba, ki se posebno ponaša s krepkimi kletvicami in junaškim petjem, more tudi najbolj potrpežljivi človek izgubiti vsako veselje do potovanja. Res ni treba misliti, da mora vsak tujec potovati vsaj v 2. razredu, ker naša dežela še dolgo ni za tujski promet tako urejena, da bi mogla reflektirati samo na bogate tujce. Sicer pa tudi v Švici potujejo turisti v 3. razredu in tudi ti potniki prinašajo denar v deželo.

Tretje razočaranje doživi potnik dostikrat v naših prenočiščih. Res je, da imamo nekaj hotelov tako prvovrstnih, da morejo popolnoma zadovoljiti tudi najbolj razvajenega tujca. Hotel »Toplice« na Bledu nas n. pr. vedno sijajno reprezentira. Ravno tako tudi Rogaska Slatina. A takšnih hotelov imamo malo, silno malo. Še vedno imamo mnogo hotelov brez tekoče tople in mrzle vode. Tudi vprašanje stranišč je v mnogih

prenočiščih in tudi takšnih, ki se nazivajo hotel, še neurejeno. To velja tudi za velika zdravilišča, ki so last naših socialnih ustanov in kjer ni izgovora, da manjka denarja za ureditev teh vprašanj.

Pri tem pa so dostikrat vsi ti hoteli pretirano dragi. Če se danes zahteva za sobo z mehkim pohištvom in brez tekoče vode za eno noč 50 din, je to pretirano. Dostikrat mora človek ugotoviti, da so cene v slabših hotelih iste ko v prvovrstnih. V Italiji, kjer so vsa živila mnogo dražja ko pri nas, so hoteli navadno mnogo cenejši. Kar je mogoče v Italiji, bi moralo biti še prej mogoče pri nas.

Poglavje cen ni tako postranskega pomena, kakor mislijo v naših letoviščih. Koliko ljudi pa je pri nas, ki si morejo privoščiti bivanje v krajih, kjer je minimalni izdatek za osebo po 100 din na dan. Bili so časi, ko je bila najučinkovitejša reklama za obisk naših krajev ceneno življenje v naših letoviščih. Ta reklama je danes čisto nemogoča.

Zelo podraže bivanje v letoviščih tudi razne takse in pristojbine. Kraji, ki ne nudijo tujcem dejansko prav nič, zahtevajo od tujca posebno takso. Kaj nudi n. pr. Ljubljana tujcu, da mora plačati posebno takso od prenočevanja v hotelu? Ali se morda hočejo odvrniti tujci od prenočevanja v hotelih? Če kje občine nekaj store za vzdrževanje potov in olepšanje kraja, zato še niso upravičene pobirati od tujca posebno takso. Ali ni to dolžnost občin, ali se ta pota ne bi vzdrževala, če tujcev ne bi bilo?

Nič ne odbija tujca bolj, kakor če ima občutek, da se izkorišča.

Navodila za prijavo zalog,

ki jih morajo do 1. avgusta prijaviti vsa podjetja

Urad za kontrolo cen je izdal naslednje navodilo:

Po uredbi o kontroli cen z dne 15. junija 1940. morajo vsa trgovska in gospodarska podjetja po vloženih prijavi o stanju zalog dne 15. junija vložiti prihodnjo prijavo dne 1. avgusta o stanju zalog dne 31. julija. V tej prijavi se morajo navesti skupni pregledi o nakupih in prodajah oz. predelavah blaga v času od 15. junija do 31. julija, da mora torej prijave vsebovati naslednje podatke: stanje zalog za vsak posamezni predmet posebej dne 15. junija 1940, skupno prodano oziroma predela-

no količino blaga v tem času in končno stanje zalog na dan 31. julija 1940.

Te nove prijave se morajo v bodoče vlagati vsakega 1. v mesecu za pretekli mesec, in sicer neposredno uradu za kontrolo cen v Beogradu, ne pa več preko upravnih oblasti.

Ker so nekatere firme že prijavile uradu za kontrolo cen stanje svojih zalog na dan 1. julija ali na neki dan pred 31. julijem, se s tem opozarjajo, da se te prijave ne bodo upoštevale. Dotične firme morajo vložiti nove prijave po tem navodilu.

Pri tej priliki se opozarjajo za-

Kdaj dobimo nove telefonske imenike?

Minulo je že dokaj časa, odkar je bil izdan zadnji telefonski imenik. Od takrat je dobila Ljubljana več sto novih telefonskih naročnikov, poleg tega pa je bila cela vrsta telefonskih števil spremenjena. Sedanji telefonski imeniki so zato zastareli in za mnoge telefonske naročnike čisto brez vrednosti. Kajti ni dosti, če je kdo bil priključen v telefonski promet, temveč mora biti njegova telefonska številka javnosti tudi znana, ker sicer nihče ne more tega naročnika poklicati.

Čisto neopravičljivo pa je tudi, da morajo prenašati telefonski naročniki dan za dnem razne nevšečnosti, ker jim je bila številka spremenjena, v telefonskem imeniku pa je še vedno njih stara številka. Telefonske pristojbine so pač tako visoke, da bi poštna uprava že lahko imela toliko obzirnosti do naročnikov, da bi jih obvarovala pred temi nevšečnostmi.

Izdaja telefonskega imenika je rentabilen posel in zato je tem manj opravičljivo, da novi telefonski imenik še vedno ni izdan. Če že poštna uprava noče zasluziti, naj vsaj dovoli zasebnikom, da za svoj račun izdajo nov telefonski imenik. Nikakor pa ne gre, da bi morali telefonski naročniki biti še nadalje brez uporabnega telefonskega imenika.

Poštna uprava je ravno v zadnjem času zvišala telefonske in razne druge poštne takse, kar dokazuje, da ji še vedno manjka denarja. Pri izdaji novih telefonskih imenikov bi lahko dobila tudi precej denarja in pri tem bi še svojim telefonskim naročnikom ustregla.

Ali je morda poštni upravi egalno, če svojim telefonskim naročnikom ustreže ali ne?

Ustanovi se tovarna za umetna vlakna

Splošna industrijska družba »Novobor« v Novem mestu namestila preurediti svojo parno žago v Novem mestu v tovarno za predelavo vegetabilnih snovi (lesa, slame, korusa i. dr.) in animalskih surovin (mleka) v umetna vlakna in siceršnje derivatne izdelke. Tvrdka je zaprosila zato za obrtno dovoljenje te preuredbe ter je banska uprava odredila na sredo 7. avgusta na kraju samem komisijski ogled.

Zastopniki usnjarske industrije zahtevajo, da se izvažajo le zaklana živina

Na konferenci o vprašanih, ki so važna za industrijo mila, so zastopniki usnjarske industrije zahtevali, da se v bodoče dovoli izvoz živine samo v zaklanem stanju. Ta predlog so predlagatelji utemeljevali s tem, da bi ostala koža, ki je danes naši industriji silno potrebna, v državi, poleg tega pa bi ostale v državi tudi maščobe, ki jih nujno potrebuje naša industrija za izdelovanje mila. Niso pa predlagatelji povedali, kako bi se mogel ta predlog v celoti izvesti, ker nimamo niti primeroma zadosti vagonov-hladilnikov, da bi mogli izvažati živino samo v zaklanem stanju.

Prepoved barvanja sadnih sokov

Minister za socialno politiko in ljudsko zdravje je izdal tolačenje, s katerim se v smislu pravilnika o podrobnih določbah za izvrševanje zakona o nadzorstvu nad živili na splošno prepoveduje barvanje sadnih sokov, brez ozira na to, če se dajejo ti v promet pod označbo nekega sadja ali katefero koli drugo nedoločeno označbo. Izjemoma se dovoljuje samo barvanje z drugimi naravno barvanimi sadnimi sokovi v količini do 10 odstotkov.

Trgovinski odnosi med Jugoslavijo in Švico

Pred kratkim je izdalo »Združenje za jugoslovansko-švicarske trgovinske odnose« v Zürichu svoje letno poročilo za l. 1939. Po tem poročilu so se trgovinski odnosi med obema državama v zadnjih letih razvijali takole (v milijonih frankov):

	1937	1938	1939
uvoz v Švico	13,94	11,13	19,03
izvoz v Jugoslavijo	10,34	10,86	5,89

Znatno povečanje uvoza iz Jugoslavije v l. 1939. je bilo posledica vojne. Povečal se je predvsem uvoz prašičev, fižola in sliv. Z druge strani je jugoslovanski uvoz iz Švice v l. 1939. znatno padel.

Od l. 1936. je večkrat prišlo do težkoč zaradi plačevanja med obema državama. V marcu 1939. so se vršila pogajanja v Beogradu, po katerih je bil podpisan dodatni protokol, ki je še v veljavi. Medtem je jugoslovansko finančno ministrstvo postavilo ves uvoz iz Švice pod uvozno kontrolo, in pri tem je tudi ostalo kljub švicarskim pritožbam, ker bi sicer Švica morala dobiti v jugoslovanskem uvozu čisto izjemno stališče, kar pa je nemogoče.

Povečanje izvozne vrednosti iz Jugoslavije je tudi posledica večje vrednosti jugoslovanskih izvoznih predmetov. Vsota 19 milj. šv. frankov že ni bila dosežena od leta 1926. Z druge strani je švicarski uvoz v Jugoslavijo padel na višino uvoza iz leta 1933. Zadnje čase je poravnava zaostankov to razmerje nekoliko bolj izenačila.

Novembra 1939. so se znova vršila pogajanja v Beogradu. Tam je bilo sklenjeno, da se prenesejo neizrabljene vsote zadnjega četrtletja 1939. leta na leto 1940. Gre za približno 4-5 milijonov. Jugoslovanski uvozni načrt mora kriti celotni švicarski izvoz iz Jugoslavije, tako da bo vsota, ki je na razpolago od novembra 1939., razdeljena na vse postavke jugoslovanske carinske tarife. Švica lahko tudi predlaga dodelitev jugoslovanskih uvoznih dovoljenj čez odobreni znesek. To naj omogoči Švici, da uvažava v Jugoslavijo tudi predmete, za katere ni stalnega povpraševanja. Tudi se lahko nove tvrdke udeležijo v prometu iz Jugoslavije, kar je važno za tvrdke, ki so se po ustanovitvi protektorata priselile iz stare Češkoslovaške v Jugoslavijo.

Na povratku iz Turčije se je švicarska trgovinska delegacija oglašila tudi v Beogradu in opozorila, da računa s tem, da se sedanji veliki aktivni saldo Jugoslavije v Švici izenači z večjim uvozom iz Švice. Dobila je zagotovilo, da se bo to zgodilo. To bo zahtevala tudi švicarska delegacija pri novih pogajanjih, ki se pričnejo ta mesec. Za Švico je povečanje eksporta zlasti zdaj zelo važno. Pazljivo pa mora organizirati tudi uvoz, ker se evropske razpoložljive zaloge živil še niso prav nič popravile.

Glede plačilnega sistema mislijo švicarski strokovnjaki, da smejo zahtevati spet uvedbo kliringa, kar določa pogodba za primer, da promet ne bi bil v ravnotežju. Nasprotno je pa za nas kliring skoraj nesprijemljiv, kajti samo zaradi deviz ali predvsem zaradi deviz bomo smeli mi forsirati izvoz

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke, škrobl in svetlolika srajce, ovrtae in manšete, Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

predmetov, ki jih potrebuje Švica za svojo prehrano, kakor tudi z druge strani sami Švicarji dobro vedo, da morajo zvišati proizvodnjo in izvoz industrijskih izdelkov, če se hočejo obraniti brezposelnosti.

Odkar se je vojno stanje v Švici nehalo, ker v njeni bližini ni več vojne, se je začel spet vračati kapital, ki je prej radi varnosti že pobegal iz Švice. Pozna se to na okrepljeni tendenci švicarskega franka na ameriških in drugih borzah, pa tudi v naraščanju švicarske devizne zaloge. Zlate in devizne zaloge Švicarske banke so narasle za 24 milijonov in ob koncu junija še za 23 milijonov.

Švicarski izvoz v juniju

Po podatkih za junij se je uvoz Švice zmanjšal v tem mesecu od 200,9 na 130,5 milijona šv. frankov. Izvoz je ostal skoraj enak kot v maju s 86,3 (proti 89,5) mi-

lijona šv. frankov, tako da znaša pasiva 44,2 milijona frankov. V lanskem juniju je bila zunanja trgovina Švice pasivna celo za 48,2 milijona, bila pa je zato znatno uspešnejša po učinku in vzporedno je bila močno aktivna v plačilni bilanci. Za vse letošnje mesece se vidi silen padec bilance, ker se je uvoz povečal skupaj za 331 milijonov na 1193, izvoz pa istočasno zmanjšal za 33,6 na 637 milijonov. To pomeni povečanje pasivnosti za 364,8 na 556,8 milijona frankov.

V prvih petih letnih mesecih smo izvozili v Švico lani za 394 milijona dinarjev, letos pa za 847 milijona dinarjev, a izvozili iz nje lani za 343 in letos za 33 milijonov dinarjev. Saldo je torej v našo korist letos narasel od 5 na 51 milijonov dinarjev, kar dokazuje izredni pomen našega prometa s to devizno državo, zlasti še odkar je takih držav samo še 14.

Kratke gospodarske vesti iz Italije

Pred žetvijo riža

Za žetev riža je pripravila italijanska vlada 200.000 delavcev, da bi se žetev tem bolje opravila. Donos žetve je bil v prejšnjih letih okoli 8 milijonov stotov. Po italijanskih poročilih se ocenjuje letošnja rižna žetev kot ugodna. Za notranje potrebe domačega prebivalstva je določena povprečna količina 8 kg riža za osebo, kar da skupno 3-5 milijona stotov. Ves ostali riž je določen za izvoz, da se z njim pokrijejo izdatki za uvoz drugega blaga.

Težka industrija v Italiji

Prvi podatki o razvoju italijanske železne industrije datirajo iz l. 1870. To leto so začeli topiti železo v visokih plavžih z ogljem. Tako so topili železo do l. 1887.

Proizvodnja jekla je znašala v l. 1886. 24.000 ton, l. 1890. se je zvišala na 108.000 ton, proizvodnja surovega železa pa se je v teh letih zvišala od 75.600 na 231.500 ton.

Proizvodnja je v naslednjih letih stalno naraščala ter dosegla l. 1938. 2.322.510 ton surovega jekla in 862.379 ton surovega železa. V prvem polletju 1939 se je proizvodnja še povečala.

Pozornost vzbujata, da je proizvodnja surovega jekla trikrat večja kakor proizvodnja surovega železa. Razlog je v tem, ker se v Italiji uporablja za proizvodnjo jekla v prvi vrsti staro železo, dočim surovo železo le v manjših količinah.

Z ustanovitvijo generalnega komisariata za državno industrijo v l. 1935. se je začela nova doba za težko industrijo v Italiji. Tej so bili otvorjeni skoraj neomejeni krediti, a tudi vsa druga materialna sredstva države so se mobilizirala, da bi dobila zadosti sredstev za obratovanje težka industrija, ki je za državno obrambo tako velike važnosti.

Italijanska kemična industrija

Kemični industriji v Italiji se je posrečilo, da se je zelo izpopolnila v proizvodnji umetnih surovin. Zato je bila zmanjšana uvozna potreba dotičnih surovin. Tako je padel uvoz kavčuka v letih 1929. do 1938. na eno tretjino. Kavčuk se sedaj proizvaja v Italiji po nekem italijanskem patentu, a tudi po znanem nemškem postopku. Poleg tega pa uspeva v južni Italiji ter v italijanskih kolonijah neka rastlina, iz katere se pridobiva kavčuk. Donos te vrste

kavčuka je dosegel v lanskem letu 1:2 do 1:6 tone na hektarju.

Velike važnosti za Italijo je proizvodnja celuloze, ki se bo letos povečala na 150.000 ton. Celuloza je posebno važna, ker je osnovna surovina za proizvodnjo umetnih vlaken.

Znatno se je povečala tudi proizvodnja aluminija, ki znaša sedaj 40 tisoč ton, dočim bo v l. 1942. dosegla že 60.000 ton.

Družba za izkoriščanje lignita

Z zakonom z dne 2. aprila 1940. je bila ustanovljena družba za izkoriščanje lignita »Azienda ligniti italiane« (A. L. I.). Naloga družbe je, da pospešuje raziskovanje lignitovih ležišč ter nahajališč šote. Nadalje mora skrbeti družba za najbolj racionalno uporabo teh goriv.

Ustanovni kapital v višini 60 milijonov lir je dala na razpolago država. Največ 40% delnic morejo pridobiti zavodi za zavarovanje ter socialne ustanove. Gospodujoč vpliv države na vodstvo družbe je zagotovljen.

Avtarkični program v živinoreji

Italijanski uradni list z dne 25. junija je objavil zakon, s katerim se predpisujejo ukrepi za bolj intenzivno gojitev živinoreje. Zakon predpisuje tudi razne zdravstvene ukrepe za zaščito živine. O tem bo dalo podrobnejša navodila še korporacijsko ministrstvo. Namen novega zakona je, da se doseže avtarkija v živinoreji.

Politične vesti

Zunanji minister dr. Cincarković je znova prevzel po prestopni bolezni svoje posle.

Nemški listi pišejo v zvezi s salzburskimi in rimskimi posvetovanji, da nima Nemčija namena v južno-vzhodni Evropi diktirati kakšno rešitev, temveč prepučata državni-kom Podonavja in Balkana, da sami najdejo rešitve, ki bodo pripravile tem državam mir in prilagodile njih politiko politik državam osi. Nikakor pa se ne more dopustiti, da bi se v teh državah razširil tudi vpliv tretjih držav.

Predsednik bolgarske vlade Filov je po svoji vrnitvi iz Salzburga izjavil, da so se vodili razgovori z nemškimi državniki v duhu prijateljstva in medsebojnega razumevanja. Je pod globokim vtisom realizma in pravičnosti vodje rajha. Prepričan je, da bodo razgovori v Salzburgu zelo koristili miru in redu v Podonavju. Bolgarska popolnoma zaupa Nemčiji.

Iz Budapešte se poroča, da pričakujejo države osi, da prične Romunija v kratkem pogajanja z Madžarsko in Bolgarsko zaradi nove določitve mej. Zatrjuje se, da bi morala Romunija do 15. septembra že urediti ta vprašanja. Nadalje se poroča, da bo morala Romunija odstopiti okraja Arad in Temišvar Madžarski. Romunska vlada da je spoznala potrebo, da se ustanovi blok podonavskih in balkanskih držav proti razširjenju komunizma.

Italijanski listi poročajo, da je Romunija pokazala veliko dobre volje za ureditev vprašanja Transilvanije ter Dobrudže ter s tem znatno olajšala sedanjo situacijo. Madžarsko-romunsko vprašanje bi se moglo rešiti na ta način, da bi Romunija odstopila del svojega ozemlja Madžarski, v krajih pa, kjer so Madžari v manjšini, bi se izvedla izmenjava prebivalstva. S tem bi bil definitivno rešen problem, ki je razdvajal obe državi.

Po vrnitvi iz Salzburga je predsednik dr. Tiso podpisal dekret, s katerim se poverja min. predsednik dr. Tuka tudi z vodstvom zunanje ministrstva, za notranjega ministra pa se imenuje Sanjo Mach, ki bo najbrže prevzel tudi vrhovno poveljstvo Hlinkove garde. Dosedanji zunanji minister dr. Durčanski je odstopil. Govori se, da je vzrok njegovega odstopa, ker se ni strinjal z najnovejšimi načrti o bodoči usodi Slovaške.

Sovjetska vlada je protestirala v Bukarešti zaradi postopka romunskih oblasti, ki v nasprotju z dogovorom delajo težave bivšim beguncem, ki se hočejo vrniti v Besarabijo. Zun. minister Manoilescu je sovjetskemu poslaniku priznal, da so se nekatera dejstva, navedna v sovjetski protestni noti, izkazala kot resnična, druga pa se še preiskujejo.

Sovjetska vlada je poslala romunski vladi novo noto, v kateri energično zahteva vrnitev vsega železniškega materiala in parka, ki odpade na Besarabijo in Bukovino.

Največja dosedanja letalska bitka je bila v ponedeljek nad Doverom. V boju je sodelovalo več sto letal. Angleži poročajo, da so sestrelili skupno 21 nemških letal in izgubili le par letal. Nemci pa poročajo, da so sestrelili 17 angleških letal in izgubili le troje lastnih letal. Tudi sicer se poročila o letalski bitki zelo razlikujejo, vsa pa soglašajo v tem, da je bila bitka dosedaj največjega obsega.

Nenapadna pogodba je bila sklenjena med Portugalsko in Španijo.

Gen. tajnik Zveze narodov Avernot je odstopil. Nemški listi tolačijo odstop kot znak bližnjega razpada Zveze narodov. Po nekih vesteh se bo ta preselila v Princeton v Združenih državah Severne Amerike.

Lastno vojsko Nemcev v Romuniji, ki žive v Transilvaniji sestavlja po nekih vesteh romunska vlada.

Romunski poslanik Tilea v Londonu, ki je bil odpoklican ter pozvan od svoje vlade, da se vrne v Romunijo, je ta poziv odklonil, ker da se ne strinja z zunanjo politiko sedanje romunske vlade.

Dan sovjetske mornarice so poslali v nedeljo v Sovjetski Rusiji. Pri tej priliki je imel sovjetski komisar rdečega brodovja admiral Kuznjecov po radiu govor, v katerem je med drugim dejal, da je bila sovjetska vojna mornarica v l. 1939. povečana za 113, v letu 1940. pa za 168 novih edinic. Sovjetska vojna mornarica se mora še povečati in zato je bilo ustanovljenih 7 novih pomorskih šol.

Plenum panameriške konference je sprejel vrsto sklepov, ki kažejo, da je stališče USA na konferenci celotno prodrlo. Rešeno je bilo tudi najtežje vprašanje, namreč vprašanje kolonij evropskih držav v Ameriki. Za upravo teh kolonij v primeru, da bi te mogle menjati svoje gospodarje, se bo izvolil poseben odbor, v katerem bo imela vsaka ameriška država po enega svojega zastopnika. Sprejeta je bila tudi resolucija o delovanju diplomatskih uradnikov, ki se nikakor ne smejo vmešavati v notranjo ali zunanjo politiko države, v kateri uživajo gostoljubje.

Nekateri ameriški listi pišejo, da se morajo Združene države Sev. Amerike pripravljati na vojno, ker je gotovo, da bi v primeru nemške zmage nad Anglijo morale računati s skupnim napadom Nemčije in Japonske.

Predsednik Roosevelt je zahteval od kongresa pristaneke za takojšnje mobilizacijo nacionalne garde.

Japonci so zaprli 11 angleških Angležev, ker da so bili sumljivi špijonaže. Zaradi teh aretacij so se odnošaji med Anglijo in Japonsko znova zelo poslabšali.

Tako v zasedeni ko v nezasedeni Franciji je nastalo veliko pomanjkanje bencina in raznih vrst olj.

V Franciji se uvedejo s 1. avgustom krušne karte. Od 12 do 70 let stari ljudje bodo dobivali na dan od 300 do 500 gramov kruha.

Denarstvo

Kmetje slabo odplačujejo svoje dolgove

Po uradnih podatkih PAB so odplačali kmetijski dolžniki do dne 1. maja 1940. na račun svojih dolgogov v vsem 367,4 milijona din. Do konca leta 1937. so plačali 143,5, do konca l. 1938. 130,4 in do konca l. 1939. 73,3 milijona din. Odplačila padajo torej stalno. Od 1. januarja do 1. maja 1940 so plačali kmetje skupno 20,1 milijona din, in sicer po centrali v Beogradu 10,8, zagrebški podružnici 1,7, ljubljanski 6,8 in sarajevski 0,8 milijona din.

Med francosko in belgijsko vlado je bil dosežen sporazum o obratnovalnem tečaju med valutama obeh držav. Po tem sporazumu je 500 belgijskih frankov enako 722 francoskim frankom oz. 100 belgam. Od 10. junija dalje je bil francoski frank enak belgijskemu.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 5. avgusta ponudbe za dobavo bombažnih krp, cevi za komprimirani zrak; do 12. avgusta jeklenih vrvi.

Direkcija drž. rudnika Senjski rudnik sprejema do 6. avgusta ponudbe za dobavo fibra v ploščah; 13. avgusta brezšivnih vlečenih cevi, električne garniture za pogon jamskega svedra ter vijakov brez matic.

Direkcija drž. rudnika v Velenju sprejema do 12. avgusta ponudbe za dobavo svetrov za strojno vrtnenje; 26. avgusta električnih samostikal za motorje in zaščitnih stikal ter za dobavo 2 kompletnih reverzibilnih kontrolnikov.

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema čimprej ponudbe za dobavo vložkov za vtikalne doze in vtikače ter do 12. avgusta za dobavo trolejnih sklepov.

Direkcija drž. rudnika Senjski rudnik sprejema do 13. avgusta ponudbe za dobavo trozilnega svinčene kabela.

Komanda pomorskega arzenala v Tivatu sprejema do 13. avgusta ponudbe za dobavo konjske žime ter afriške in kokosove trave, lanenega in navadnega sukanca, plutovine v ploščah in morske gobice, amonijaka, diamantne paste za brušenje ter raznih čopičev.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 15. avgusta ponudbe za dobavo raznih električnih žarnic; 24. avgusta smirkovega platna in papirja; 29. avgusta jeklenih tračnic; 31. avgusta raznih olj; 2. septembra plutače; 3. septembra raznih škarij, dlet, sekir, žag, svetrov, glodal, pil, klavir, raznih ključev, sesalnik idr.

2. Hidroplanska komanda Divulje sprejema do 2. avgusta ponudbe za dobavo karbida.

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 12. avgusta ponudbe za dobavo vijakov, matic, platna za čiščenje, žveplene kisline, kislika in disousa, snažne volne, kremena za bencinske jamske svetilke.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 12. avgusta ponudbe za dobavo raznega lesa, gred, hlobov, ležajev za jamske vozilke ter do 19. avgusta za dobavo hrastovega lesa.

Komanda pomorskega arzenala v Tivatu sprejema do 16. avgusta ponudbe za dobavo ogljikove in žveplene kisline, salmijaka, lužilnega kamenja, laka, navadne kreme, lepila ter lanenega sukanca.

LICITACIJE:

Dne 2. avgusta bo v pisarni referenta inženjerje štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za popravilo vojnega objekta vojašnice »Kralja Aleksandra« v Celju; 12. avgusta za adaptacijo konjušnice v vojašnici »Vojvode Putnika« v Mariboru.

Dne 3. avgusta bo pri Direkciji šum v Sarajevu licitacija za prodajo 3000 ton magnezita.

Dne 6. avgusta bo pri Vojnosanitetskem zavodu v Zemunu licitacija za dobavo maksimalnih toplomerov; 17. avgusta za dobavo 3000 parov nogavic za bolnike.

Dne 9. avgusta bo pri Upravi za vodo za izdelavo vojne opreme v Beogradu licitacija za dobavo gotove vojaške obleke ter raznega sukna.

Dne 20. avgusta bo pri Centralni direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo električnih vžigal za metanske jame; 10. septembra za dobavo kabela.

Dne 20. avgusta bo pri Upravi

1. oddelka vojnotehničnega zavoda v Hanrijevu pri Skoplju licitacija za dobavo platnenih in volnenih krp.

Dne 20. avgusta bo pri Vojnosanitetskem zavodu v Zemunu licitacija za dobavo emajlirane posode.

Dne 26. avgusta bo pri Direkciji pomorskega prometa v Splitu licitacija za dobavo nafte.

Dne 27. avgusta bo pri Upravi državnih monopolov v Beogradu licitacija za dobavo raznega papirja za znamkarnico.

Štab zrakoplovstva vojske v Ze-

munu sprejema takoj ponudbe za ofertno licitacijo za dobavo strojev; dne 30. avgusta bo ofertna licitacija za dobavo desk, gred in lepenke.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Ali naj se podržavi Narodna banka?

Debata o Narodni banki, ki se še vedno nadaljuje v naši javnosti, se vedno bolj osredotočuje okoli podržavljenja Narodne banke. Iz množine člankov, ki so v zadnjem času o tem vprašanju izšli, naj za danes navedemo dvoje člankov.

»Narodno blagostanje« reagira na članek g. Vukovića, ki smo ga obširneje že reproducirali v »Trgovskem listu«. List najprej korrigira nekatere trditve g. Vukovića, nato pa razpravlja o podržavljenju NB. Predvsem naglašava, da je vsako motnjo v denarni službi povzročila država. Naš obtok bankovcev znaša 12 milijard, od česar odpada na državo 8, za zasebno gospodarstvo pa 2 milijardi din.

Nato naglašava, da ves naš gospodarski red sloni na liberalno-kapitalističnem redu in da je zato nemogoče iz komunistično gospodarske organizacije zagovarjati podržavljenje NB. Moral bi se najprej spremeniti sedanji družabni red, da bi ta argument prišel do veljave.

Glede dohodka delničarjev NB so trditve člankarja neresnične, ker se vsak drug drž. vrednostni papir bolje obrestuje ko delnice Narodne banke.

List pravi nato, da je NB danes stoodstotno pod vplivom države. Niti uprava niti delničarji NB ne morejo spremeniti nobenega odloka vlade. Malo je manjkalo, pa bi se na letošnjem občnem zboru spremenila vsa uprava banke. Samo razmerje sil v vladi je to preprečilo. Kako velik je vpliv države na NB, se vidi najbolj iz tega, da so bili skoraj vsi cenzorji NB na Hrvatskem zamenjani po listah, ki so ji bile predložene.

Pred dnevi je našel »Obzorje« nov argument za podržavljenje banke. To se mora zgoditi zaradi pravice Hrvatov. Po sporazumu z dne 26. avgusta pa je NB zvezna ustanova, v kateri ni ne srbskega, ne hrvatskega in ne slovenskega vpliva. Narodno banko upravlja izvršni odbor, ki dela, v kolikor nima posebnih navodil, v smislu zvezne države, za kar tudi njegova sestava jamči. S stališča svojih interesov pa da imajo Hrvati najmanjšo upravičenost za nezadovoljstvo, ker imajo danes mnogo večji vpliv, kakor pa jim pripada.

Članek »Slovenca«

V nedeljskem »Slovencu« je izšel zanimiv članek o podržavljenju NB, ki zlasti naglašava, da je vse vprašanje napačno postavljeno. To je dokazala vsa debata, ki je v kratkem zašla na slepi tir. Nihče ni še dosedaj kritiziral zakona o NB, ki nalaga NB dolžnost, da skrbi za potreben obtok denarja in njegovo stalno vrednost. Vprašati se je treba, če NB pri svoji odvisnosti od države to nalogo pravilno izvaja.

NB izvaja to nalogo s svojo devizno in kreditno politiko, kakor delajo tudi vse druge emisijske banke.

Pri devizni politiki ima NB dejansko zelo malo vpliva, ker to vodi devizni odbor, ki ga postavlja finančni minister. V tem odboru sta 2 zastopnika NB, ki pa sploh nista zastopnika delničarjev NB v navadnem smislu besede, dočim so ostali 4 imenovani izven vrst delničarjev NB. Tudi upravni odbor NB nima na devizno politiko nobenega večjega vpliva ko vsak državljani.

V kreditni politiki ima upravni odbor nekaj več besede, vendar pa dejansko ne more skleniti nekaj, čemur bi nasprotoval finančni minister. Baš v kreditni politiki NB se je že pokazal prevladajoči vpliv ministra. To se je zlasti videlo v dobi deflacije l. 1931., ko ni imel upravni odbor NB hrtebnice, da bi se deflaciji uprl, kar smo tudi v Sloveniji zelo občutili.

Sedaj nam grozi inflacija. Silno povečanje obtoka bankovcev je v vzročni zvezi z dviganjem draginje, ker je zaradi povečanega obtoka padla notranja vrednost dinarja za najmanj tretjino. Jasno je, da razne uredbe o maksimiranju cen ne morejo imeti uspeha, če denarni obtok stalno narašča. Zdi se pa, da to upravni odboru NB še vedno ni jasno.

Ni važno, če so napake upravnega odbora NB že zadosten razlog za podržavljenje banke, ker je važno le vprašanje, če se bo podržavljena NB uspešneje borila proti inflaciji in kasneje tudi proti deflaciji.

Dosedanje izkušnje nam na to vprašanje dajejo le negativen odgovor. Ni še znan primer, da bi se podržavljena banka borila proti deflacijski ali inflacijski politiki svoje vlade. Podržavljena emisijska banka je le izvršilni organ fin. ministra. Vsako fin. ministristvo je v večni zadregi za denarjem in se zato vedno zadoljuje pri emisijski banki. Tudi naša država ne bo v tem oziru izjema. Emisijska banka postane na ta način izvršilni organ svojega dolžnika.

Podržavljenje banke je koristno le, če se bo potem mogla uspešneje boriti proti deflacijski ali inflacijski politiki. Če se NB inflaciji ne more upreti, bi doživeli takšne težke izkušnje ko v l. 1917.—1925.

S tem pa se ne zagovarja sedanji dogovor med državo in NB, ki daje delničarjem NB prevelike prednosti pri dobičku, obdačenju itd. Te napake pa se morajo odpraviti brez ozira na to, če se podržavljenje banke izvede ali ne.

Pomanjkanje blaga

Kaj ie treba storiti

Zagrebski »Trgovački vjesnik« piše:

Enkrat smo že opozorili na enega najbolj neugodnih pojavov našega gospodarskega življenja, a to je, da je trgovina brez blaga in da je splošno pomanjkanje blaga. Res je, da je vzrokov za ta pojav mnogo in da so med njimi tudi takšni, ki so izven dosega naših oblasti. Nekateri teh razlogov pa izvirajo iz sedanjih kaotičnih razmer na svetu ter pretiranja normalnega toka trgovske zamenjave. Na to pretiranje normalnega toka ter obnovo normalnega poslovanja v mednarodni trgovini naše oblasti naravno ne morejo imeti vpliva, ker tu odločujejo drugi činitelji.

Toda za trgovino brez blaga pa najdemo tudi druge vzroke, in sicer tudi takšne, ki smo jih sami ustvarili in ki bi jih mogli zato tudi odpraviti.

Značilno je namreč posebno to, da se občuti vse večje pomanjkanje ravno onih predmetov, ki so pod kontrolo cen oz. za katere so cene maksimirane. Pri nas je že vsakodnevni pojav, da takoj izgine iz prometa blago, katerega cena je maksimirana. Najnovejši primer se vidi pri koruzi, ki je skoro čez noč izginila iz trgovskega prometa, da smo sedaj prisiljeni kupovati koruzo v tujini.

Zakaj je tako? Odgovor je silno enostaven. Čisto navadno zato, ker trgovci na bazi maksimiranih cen ne morejo več nabavljati niti inozemskega blaga niti blaga, ki ga

sami proizvajamo. Do tega blaga se more priti samo po zvišanju cenah, in večinoma le v verižni trgovini, ki je v največjo škodo ne samo potrošniški javnosti, temveč tudi legalni trgovini.

Kakor vidimo so rezultati maksimiranja cen pri večini predmetov vedno isti, čisto negativni, kakor je to tudi strokovni tisk v naprej napovedal.

Ni pa to maksimiranje dalo samo pri nas ta rezultat. Iste izkušnje ima tudi tujina. Razlika pa je v tem, da so se znali v tujini poučiti od slabih izkušenj ter so čisto navadno odpravili vzroke zla. Mi pa smo trdovratno ostali pri svoji praksi in zato moramo vsak dan čitati, kako so zavezani vedno novi predmeti maksimiranjem cen, kar ima vedno isti rezultat, da jih jutri ni več na trgu.

Da se napravi temu zlu konec, je najprej potrebno, da se pusti blago v svobodnem prometu brez vsakega maksimiranja cen. Potrebna je samo kontrola cen oz. kontrola višine zaslužka pri posameznem predmetu. Ni treba maksimirati cen blagu, temveč maksimira naj se višina zaslužka od tega blaga, kar se more tudi čisto lahko izvesti. Ta sistem so sprejeli že mnoge tuje države in povsod se je izkazal kot koristen. To je edini način, da ostane blago na trgu. Upamo, da bodo pristojni činitelji, ko se prepričajo o slabih izkušnjah z maksimiranjem cen, tudi prešli na novi in edino pravilni sistem — to je na sistem kontrole zaslužka.

Kaj smatra Italija za vojno kontrabando?

Devizna direkcija Narodne banke je objavila naslednje okrožnico:

Vlada kr. Italije je sporočila našim pristojnim oblastem, da smatra kot vojno kontrabando naslednje predmete:

Kot absolutno kontrabando:

1. vojna letala,
2. kompletna letala ter v posameznih delih,
3. vojne ali oklopne vozove,

4. vojno orožje in municijo vseh vrst,

5. razstreliva in tudi material za proizvajanje predmetov za kemično ali bakteriološko vojno,

6. obleko, konjsko in vozno opremo za vojno uporabo,

7. tekoča goriva in mazila,

8. suhozemna, vodna in zračna prevozna sredstva in živali za vožnjo, nošnje ali jahanje,

9. prometna sredstva vseh vrst,

10. orodje in druge opreme, zem-

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni ROGAŠKI SLATINI

ljepisne karte, črteži, stroji, dokumenti in vsi drugi predmeti, ki bi mogli pomagati pri vojnih operacijah,

11. zlato, srebro, kovani in papirnati denar, plačilna sredstva in vrednostni papirji,

12. deli prej navedenih predmetov, strojev, orodja, orožja, priprav, material in proizvodi, ki bi mogli poslužiti za izdelovanje, popravilo ali uporabo prej navedenih predmetov ko tudi vse, kar bi moglo pomagati pri izdelovanju ali uporabljanju strojev, orodja, priprav prej navedenih proizvodov in materiala.

Kot relativno kontrabando:

Živila in predmeti za prehrano ljudi in živali, živinsko krmo, obleke ko tudi predmete in material, ki se uporablja za njih proizvodnje.

Uvozna kontrola na Bolgarskem

Direkcija za zunanjo trgovino v Sofiji je odredila strogo kontrolo za vse blago, ki se uvozi v Bolgarsko. Sedaj je kontrola razširjena tudi na blago, ki je že na Bolgarskem. Po tej določbi morajo vsi trgovci takoj prijaviti trgovinskemu ministristvu vse uvozne blago, ki ga imajo v svojih skladiščih in trgovinah. Trgovinsko ministristvo si pridržuje pravico, da pregleda cene in v primeru potrebe določi nove cene.

Zunanja trgovina

Koncem tega meseca se začne redna pomorska zveza na progl Grčija—Združene države Sev. Amerike. Prva ladja iz New Yorka bo odpotovala koncem julija, prva ladja iz Grčije pa sredi avgusta. Te ladje bodo prevzele tudi blago, ki izvirata iz Jugoslavije ali je namenjeno za Jugoslavijo.

Bolgarska si prizadeva, da si pridobi švedski trg za svoje sadje. Bolgari upajo, da bodo imeli uspeh, ker je sedaj švedska odrezana od mnogih držav, ki izvažajo sadje.

Grčija je v maju uvozila blaga za 1473,5 milijona drahem, izvozila pa za 907,9 milijona drahem. V primeri z lani se je uvoz povečal za 222, izvoz pa nad 400 milijonov drahem.

Madžarska bo dobavljala Turčiji v zameno za bombaž radijske aparate in telefonske instalacije v skupni vrednosti pol milijona turških lir.

Madžarska se je zavezala, da bo Nemčiji dobavila letos 4000 zaklanih ovac. Poleg tega bo dobavljala Nemčiji vsak mesec po tri vagona živih ovac.

Švica je odkupila na Madžarskem 2000 ton marelice.

Po sklenjenem sporazumu med dansko in nemško vlado bo Nemčija uvozila iz Danske v prihodnjih štirih do petih tednih 10.000 goved.

Predsednik fašistične industrijske federacije senator grof Volpi je prišel v Berlin, da se z nemškimi industrialci dogovori o bodočem sodelovanju obeh industrij. To je že deseti sestanek grofa Volpija z nemškimi industrialci.

V Valladolidu v Španiji se gradi nova tvornica celuloze, katere letna proizvodnja bo znašala do 12 tisoč ton celuloze.

Zaradi pomanjkanja premoga in potrebnih surovin je morala ustaviti obratovanje znana švedska tvornica porcelana pri Göteborgu.

Glavna skupščina nemške Luft-hanse je sklenila, da podvoji svojo osnovno glavnico, da bo ta znašala 50 milijonov RM.

V Sovjetski Rusiji bodo začeli v prvih dneh avgusta v novoustanovljenem podjetju Berezniki proizvajati tekoče steklo.

Ameriška proizvodnja jekla je dosegla v prvem letošnjem polletju 27-98 milijona ton proti 18-89 milijona lani in 10-96 milijona ton v l. 1938.

Pritožbe zaradi prašnih ljubljanskih ulic

so na dnevnem redu celo sedaj, ko je skoraj vsak dan dež. Bog vedi, kakšne bi bile te pritožbe, če bi imeli po 14 dni lepo vreme. Neki ljubljanski dnevnik je celo zapisal te dni, da je Ljubljana eno najbolj prašnih mest na svetu. Mislimo, da je ta očitek za Ljubljano, ki hoče postati za tuje turiste privlačno mesto, pač tako oster, da bi se res moralo nekaj ukreniti proti prašni nadlogi.

Oficialno se tudi sporoča, da se boj proti prahu vodi z vso energijo. Mislimo, da je vsako govorjenje o tem, kako se prah preganja odveč, ker treba je to v dejanju pokazati, da se namreč prah res tudi odpravi.

Dotičnim gospodom na magistratu, katerim je naložena skrb za naše ceste, bi svetovali, da si enkrat čisto od blizu ogledajo, kako se v ljubljani odpravlja prah. Naj gledajo, kako se vsa ulica zavije v prah, kadar drvi škropilni avto po ulicah s hitrostjo, kakor da bi dirkal. In ko se ta neznošni oblak dima poleže, naj si ogledajo lepo sveže nastalo blato, ki se v par minutah spremeni v povečan prah. Če se lega velikega oblaka prahu po škropilnem avtu preveč boje, naj si ogledajo manjše oblake, ki jih zapuščajo za seboj cestni pometači, ki seveda pometajo brez vode. Nov način odpravljanja prahu je tudi ta, da se puščajo kupčki prahu na cestah po cele ure, da jih more veter znova lepo raznesti na vse strani.

Neki hudomušnej je zadnjič dejal, da je vse pometanje ulic v ljubljani v tem, da spravljajo eni prah s cestišč na trotoarje, drugi pa prah s trotoarjev na cestišča. Toliko obzirnosti do prahu res ni treba.

Pometanje ulic je sicer zelo enostavna zadeva, o kateri niti ne bi bilo vredno pisati. Posebno pa ne v mestu, čigar bodočnost zavisi tudi od razvoja tujškega prometa.

Konkurzi - poravnave

Odpravlja se konkurz o premoženju Vzajemne pomoči, reg. pomožne blagajne v ljubljani, ker je bila razdeljena vsa masa.

Poravnalno postopanje je uvedeno o premoženju trgovca Ivana Sevška v Janževskem vrhu, pošta Brezno. Poravnalni sodnik Fran Zörer, poravnalni upravnik notar Marijan Belle. Narok za sklepanje poravnave pri okrajnem sodišču v Marenbergu dne 4. septembra ob 9., rok za oglasitev do vključno 27. avgusta.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 31. julija objavlja: Dopolnitev uredbe o delu in poslovanju društva Rdečega križa — Uredbo, s katero se izenačujejo predpisi o opravljanju sodniškega izpita in predpisi o opravljanju odvetniškega izpita — Spremembo čl. 7. uredbe o pomožnih letališčih — Spremembe in dopolnitve naredbe št. 3 o omejitvi prodaje tekočega goriva — Pooblastitev za maksimiranje cen posameznim predmetom — Popravek v tarifi skupnega davka na poslovni promet — Naredbo o izpremembi zdraviliškega reda za gorko kopalnišče v Toplicah na Dolenjskem.

Uredba o prometu pšenice in državni intervenciji na trgu s pšenico

Ze v prejšnji številki smo na kratko objavili glavne določbe te uredbe o prometu pšenice in državni intervenciji na trgu s pšenico v l. 1940./41. Zaradi važnosti uredbe pa jo objavljamo sedaj v celoti. Uredba se glasi:

Člen 1. — Pšenica iz l. 1940. in prejšnjih let se sme prodajati in kupovati samo po cenah določenih po določilih te uredbe.

Kot osnovna cena velja cena za 100 kg suhe, zdrave zrešene pšenice 76 kg težke, z 2% plevela. Ta cena se določa franco vlačilec ali vagon za izročitev do 15. avgusta 1940. na 250 din.

Za boljše kakovost pšenice od 76 kg teže se osnovna cena zviša za pšenico:

teže	za din
77 kg	250
78 kg	5—
79 kg	750
80 kg	10—
81 kg	1250

Za slabšo kakovost pšenice izpod 76 kg teže pa se osnovna cena zmanjša za pšenico:

teže	za din
75 kg	250
74 kg	5—
73 kg	750
72 kg	10—
71 kg	1250
70 kg	15—

Za pšenico, ki vsebuje več ko 2% plevela, a največ 5 odstotkov (primesi) se določa osnovna cena:

niže
pri 3% plevela za din 3—
pri 4% plevela za din 6—
pri 5% plevela za din 9—

Vsak začeti kilogram hl teže ali odstotek plevela (primesi) se smatra kot cel.

Za dobave, dogovorjene za čas po 15. avgusta 1940. se povečajo cene iz prejšnjih odstavkov, in sicer za čas:

- od 16. do 31. avgusta za 3 din za metrski stot,
  - od 1. do 15. septembra za nadaljnjih 3 din,
  - od 16. do 30. septembra za nadaljnjih 2 din in
- za vsak nadaljnji koledarski mesec zaključno do 31. marca mesečno za nadaljnja 2 din za vsak metrski stot.

Osebe, ki se bavijo s prometom ail predelavo pšenice na debelo, morejo dodati gornjim cenam dokazano utemeljene prevozne stroške ter dodatek za režijske stroške, razdelitev blaga in za svoj zaslužek največ do 13 din za 100 kilogramov.

Za pšenico, ki se dobavi v skladišče in ne v vagon ali vlačilec, se sme odbiti od prej navedenih cen največ 5 din pri 100 kg na ime prevoznih ali nakladalnih stroškov do vlačilca ali vagona.

Urad za kontrolo cen določa višino dodatka, ki se sme priračunati navatj nabavnim cenam oseb, ki se bavijo s prodajo pšenice na malo neposredno potrošnikom.

Čl. 2. — Zadruga, trgovci, komisijonarji, mlini, kmetijske industrije in drugi predelovalci pšenice morajo voditi knjige (beležnice) o kupljenih in prodanih količinah pšenice. Ti morajo izdajati osebam, katerim prodajajo pšenico, obračune, iz katerih se morajo razvideti prodane količine in kakovost pšenice ko tudi plačane cene. Ravno tako morajo izdajati

takšne obračune tudi proizvajalcem, kadar od njih kupujejo pšenico.

Ti obračuni so oproščeni takse po tar. post. 37. taksnega zakona.

Čl. 3. — Privilegirana izvozna družba (Prizad) bo v gospodarskem l. 1940./41. odkupovala vse ponudene količine pšenice po cenah, določenih po določilih te uredbe.

Čl. 4. — Pooblašča se finančni minister, da izda državno jamstvo Prizadu za kredit v višini 800 milijonov din, s katerim bo Prizad nabavil potrebna sredstva za izvršitev navedene naloge. Podrobnejše pogoje tega jamstva bo predpisal finančni minister.

Čl. 5. — Morebitna izguba Prizada iz tega posla pada v prvi vrsti v breme dohodkov, ki jih ima Prizad, v drugi vrsti pa v breme državne blagajne.

Čl. 6. — Vsa javna in zasebna skladišča morajo proti običajni nagradi dati Prizadu na razpolago svobodne prostore za spravlanje pšenice po pogojih, ki jih bo predpisal trgovinski minister v sporazumu z banom banovine Hrvatske.

Čl. 7. — Vsi organi občnih upravnih oblasti, državne in samoupravne krajevne policije, organi orožništva ko tudi organi finančne kontrole, trošarinski nameščenci in tržni nadzorniki morajo nadzirati izvrševanje predpisov te uredbe ter ovaditi osebe, ki se pregreše proti tem predpisom pristojnim sodiščem.

Zadruga, trgovci, komisijonarji, mlini, kmetijske industrije in drugi predelovalci pšenice morajo dati pooblaščenim organom oblasti v vpogled vse poslovne knjige in dokumente, ki se nanašajo na promet pšenice ter jim morajo dati potrebne informacije o poslovanju s pšenico. Dovoliti morajo organom oblasti dostop v svoje poslovne prostore in jim omogočiti pregled svojih skladiščnih prostorov. Te organe bo določil trgovinski minister v sporazumu s finančnim in notranjim ministrom, na območju banovine Hrvatske pa ban te banovine.

Organi, ki izvajajo to kontrolo, morajo ohraniti kot uradno tajnost vse podatke, za katere so zvedeli pri opravljanju svoje dolžnosti.

Čl. 8. — Vsaka občinska uprava oz. vsako mestno poglavarstvo mora ustanoviti iz članov občinskega odbora oz. mestnega sveta, proizvajalcev in potrošnikov s svojega ozemlja odbor petih oseb. Naloga teh odborov je, da sodelujejo z upravnimi oblastmi pri izvajanju predpisov te uredbe in da opažene nepravilnosti prijavijo pristojni oblasti. Njih delo je častno in brezplačno.

Kazenska določila

Čl. 9. — Trgovci, komisijonarji in drugi posredniki ter predelovalci pšenice ko tudi njih nameščenci in osebe, katerim so poverili vodstvo poslov, ki plačajo proizvajalcem nižje cene od cen, določenih po tej uredbi in predpisih, izdanih na njeni podlagi ko tudi proizvajalci, predelovalci in posredniki ter njih nameščenci in pooblaščenici, ki kot prodajalci zahtevajo večjo ceno, kakor pa je določena po tej uredbi, se kaznujejo z zaporom do 6 mesecev ter denarno od 1000 do 100.000 din.

Čl. 10. — Kdor se pregreši proti predpisom čl. 2. te uredbe, se kaznuje z zaporom do 6 mesecev in denarno od 1000 do 100 tisoč dinarjev.

Čl. 11. — Kdor se pregreši proti predpisom odst. 2. čl. 2. te uredbe, se kaznuje denarno od 1000 do 50.000 din.

Čl. 12. — Kdor v nasprotju s čl. 6. te uredbe ne da na razpolo-

go Prizadu svobodnih prostorov za shranjenje pšenice, se kaznuje z denarno globo od 1000 do 50 tisoč dinarjev.

Čl. 13. — Vsa dejanja po tej uredbi so prestopki.

Kazni po tej uredbi izrekajo okrajna sodišča. Denarne kazni gredo v korist posebnega računa pri Prizadu, ki služi za odkup pšenice.

V primeru neizterljivosti se denarna kazen spremeni v zaporno, pri čemer se računa vsakih 100 din za en dan zavora, vendar pa ta zavor ne sme biti daljši ko 3 mesece.

Čl. 14. — Kot krivci dejanja po čl. 10. do 12. odgovarjajo poleg lastnika podjetja, če je ta fizična oseba, tudi njegovi nameščenci, pri pravnih osebah pa tudi oseba, ki je dejanje zakrivila.

Za denarno kazen odgovarja solidarno s krivcem tudi lastnik podjetja.

Prehodne odredbe

Čl. 15. — Vsi zaključki o kupoprodaji pšenice iz l. 1940., sklenjeni do uveljavljanja te uredbe po nižjih cenah od določenih, so nični, v kolikor ni blago že izročeno kupecu. Kupec more ohraniti pogodbo v veljavi, če doplača razliko do določene cene.

Čl. 16. — Pooblašča se minister za trgovino in industrijo, da v sporazumu s kmetijskim ministrom in banom banovine Hrvatske predpiše podrobnejše določbe in navodila za izvajanje te uredbe.

Čl. 17. — Z uveljavljenjem te uredbe prenehajo veljati predpisi uredbe o maksimiranju cen in obveznem odkupu pšenice in koruze z dne 22. junija 1940. s spremembami in dopolnitvami z dne 3. julija, v kolikor se nanašajo na pšenico. Za kazenska dejanja, predvidena po tej uredbi, ki so se izvršila do uveljavljanja te uredbe, se vrši postopanje še nadalje po predpisih uredbe o maksimiranju cen in obveznem odkupu pšenice in koruze.

Ta uredba je stopila 27. julija v veljavo.

Doma in po svetu

Zagrebski »Obzor« piše o reformah in centralizmu ter poudarja zasluge Hrvatov, da so se hegemonistična stremeljenja v Jugoslaviji preprečila. Konec svojega članka zaključuje z besedami: »Takojo po podpisu sporazuma z dne 26. avgusta so nekateri zahtevali, da se ustanovi iz krajev vzhodno od banovine Hrvatske banovina srbska, ne da bi se vprašalo za mnenje prebivalstva. Ko se je spoznalo, da se zaradi odpora Hrvatov to ne more izvesti, so zahtevali, da se vsaka reforma odgodi do konca vojne. Sedaj se torej naenkrat slikajo Hrvati kot nasprotniki reform, da bi se mogla situacija znova izkoristiti v hegemonistične namene. Izgleda, da ti beograjski krogi ne vidijo, kako nevarno igro so začeli, ki se nikakor ne more končati tako, kakor si oni domišljajo. Reforme, ki se bodo izvedle, ne morejo imeti hegemonistični ali centralistični značaj.«

Bolgarski kralj Boris III. je odlikoval tajnika Zbornice za TOI dr. Ivana Plessa z redom sv. Aleksandra IV. stopnje. Naše iskrene čestitke!

Bolgarska poštna delegacija, ki se mudi že nekaj dni v Beogradu, je obiskala Avalo ter cerkev na Oplencu, kjer je položila venca na grob Neznanega junaka in na grob kralja Aleksandra Zednitelja.

Na predlog finančnega ministra je izdala vlada odlok, da zapade prvi obrok zemljarine namesto dne 1. avgusta šele 1. oktobra.

Za ponedeljek od podpredsednika odseka Hohnjeca sklicana seja obrtnega odseka, ki naj bi izvolila novega predsednika odseka, je bila odpovedana, ker je banska uprava izdala sklep, da je sklep plenarne seje Zbornice z dne 8. junija nezakonit in da je še nadalje zakoniti predsednik obrtnega odseka g. Ivan Ogrin.

V Clevelandu je umrl v starosti

53 let znani slovenski ameriški slikar Gregor Perušek. Bodi mu ohranjen lep spomin!

V Beogradu se je ustanovila družba »Balkan« za izdelovanje gramofonov in gramofonskih plošč. Glavnica podjetja znaša 2.100.000 din. Lastnik podjetja je Avram Pinkas.

Na seji Zveze električnih podjetij je bilo sklenjeno, kakor poroča »Jugoslavanski Kurir«, da se zaenkrat cena električnem toku ne bo zvišala.

Razpisana je prva licitacija za zgraditev ekonomsko-komercialne visoke šole v Beogradu. Gradbeni stroški so proračunani na 6 in pol milijona dinarjev.

V Hrvatskem Zagorju in v Medjimurju so v zadnjem času narasle cene vinu, ker je sedaj že gotovo, da letošnja trgatve ne bo tako dobra, kakor se je pričakovalo. Najslabše vino se prodaja danes že po 5 din liter.

Tovarna vagonov v Slav. Brodu, ki je te dni izročila železniški upravi prve doma izdelane lokomotive, je dobila velika nova naročila železniške uprave. Tako je naročenih 30 vagonov cistern, 100 tovornih vagonov za normalnotirne železnice, 20 potniških vagonov za ozkotirne proge in 19 lokomotiv za normalnotirne železnice.

Po vsej Italiji so slovesno proslavili štiridesletni vladarski jubilej italijanskega kralja in cesarja Viktorja Emanuele III.

Na Češko-Moravskem morajo biti vsi napisi nad trgovinskimi, industrijskimi in obrtnimi obrati nemško-češki. V glavnih ulicah mora biti to izvedeno do 15. avgusta, v ostalih pa do 15. septembra.

Po poročilu praške Narodne banke je danes zaposlenih v Nemčiji ter v Ostmarki okoli 100.000 čeških delavcev.

20.000 italijanskih strokovnih delavcev odide po poročilu iz rimskih gospodarskih krogov v Nemčijo na delo. Ze sedaj je zaposlenih v Nemčiji 47.500 italijanskih poljedelskih delavcev.

Iz poročila angleške admiraltete se vidi, da Angleži v letalskih bojih uporabljajo tudi že nova ameriška letala.

Velika melioracijska dela se nameravajo izvesti v Albaniji. Zlasti se namerava izsušiti 200.000 ha močvirja. Stroški za ta dela so proračunani na 1-2 milijarde lir. Dela bo izvršila italijanska družba EBA, ki je bila v ta namen ustanovljena.

Iz New Yorka je odplula v Petsamo ameriška ladja za vojne transporte, da prepelje zaostale ameriške državljane iz Norveške, Finske in Švedske.

Sovjetski tisk poroča, da so bila odkrita ob reki Agi v Sibiriji bogata ležišča volframa. V kratkem bodo instalacije za pridobivanje rude dokončane.

Koruzo nameravajo uporabiti kot gorivo

Iz Argentine se poroča, da nameravajo tam uporabiti en milijon ton koruze kot gorivo. V Evropi so sprejeli to vest z velikim nezadovoljstvom, ker bi se mogla koruza v Evropi odlično uporabiti ne le za prehrano prebivalstva, temveč tudi kot krma za živino. Vse to je tudi res, toda tudi razlogi Argentine so razumljivi. Danes ima Argentina okoli 7-5 milijona ton koruze, ki je ne more uporabiti, a zaradi vojne tudi ne izvoziti v Evropo. Na drugi strani pa Argentinij primanjkuje goriva. Argentina se mora nadalje bati, da se bodo angleške dobave premoga zmanjšale. Argentina je tako v hudi stiski in zato se ji ne more nič očitati, če porabi koruzo kot gorivo, čeprav je to silno drago gorivo. Toda le v normalnih časih, danes pa smo v izrednih časih ko se tudi vse vrednosti menjajo.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi; zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovanec do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

RADENSKO KOPALIŠČE

po naravni ogljikovi kislini najmočnejše v Jugoslaviji in edino kopalnišče te vrste v Sloveniji

ZDRAVI Z USPEHOM boleznj srca, ledvic, živcev, jeter, žolča, želodca, notranjih žlez in spolne motnje.

Moderni komfort, tekoča voda, godba, dancing, kavarna, ton-kino, tenis itd. — Obširne prospekte dobite na zahtevo pri PUTNIKU ali »naravnost od uprave kopalnišča«

SLATINA RADENCI